

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาจิตสาธารณะของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ผ่านกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา : เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ศูนย์การศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ดำเนินการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย
2. ประเด็นการวิจัย
3. ระเบียบวิธีการวิจัย
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

จากรายละเอียดดังกล่าวผู้วิจัยได้ดำเนินการตามระเบียบวิธีการศึกษาตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

กลุ่มเป้าหมาย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญและถ่ายทอดองค์ความรู้ จำนวน 21 คน

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 8 คน เลือกรด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง ประกอบด้วย เพศชาย – เพศหญิง อายุ 3 - 6 ปี ระดับสติปัญญาเล็กน้อย (ไอคิว 50 - 70) ที่ได้รับการ วินิจฉัยจากแพทย์และมีสมุดประจำตัวคนพิการ ที่เข้ามาใช้บริการด้านการฟื้นฟูส่งเสริมทักษะชีวิต และเรียนรู้ทักษะวิชาการเบื้องต้น ในศูนย์การศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญและถ่ายทอดองค์ความรู้ จำนวน 13 คน ประกอบด้วย

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญและเป็นผู้ช่วยในการวิจัย จำนวน 10 คน ได้แก่ หัวหน้าฝ่ายวิชาการของศูนย์การศึกษาพิเศษ จำนวน 1 คน ครูการศึกษาพิเศษ จำนวน 1 คน และผู้ปกครองหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องในการดูแลเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 8 คน

2.2 กลุ่มครูผู้ใหญ่วิชาจิต จิตอาสา ผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ จำนวน 3 คน ประกอบด้วย

2.2.1 อาจารย์เสาวคนธ์ ฤทธิโคตร ผู้ใหญ่วิชาจิต จิตอาสา ที่เกษียณอายุราชการ เป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านนิทาน

2.2.2 รองศาสตราจารย์โสภิตา ยงยอด ผู้ใหญ่วิชาจิต จิตอาสา ที่เกษียณอายุราชการ เป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านงานประดิษฐ์เศษวัสดุเหลือใช้

2.2.3 อาจารย์กวีวง ภิรมย์ ผู้ใหญ่วิชาจิต จิตอาสา ผู้ใหญ่วิชาจิต ด้านกลวิธีการเกษตร ในการอนุรักษ์พัฒนาระบบนิเวศ

ประเด็นการวิจัย

1. ศึกษากระบวนการพัฒนาจิตสาธารณะเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ผ่านกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ และผู้ใหญ่วิชาจิต จิตอาสา เกี่ยวกับนิทาน งานประดิษฐ์อย่างง่าย การปลูกผักในครัวเรือน เช่น ของเล่น และของใช้จากเศษ วัสดุเหลือใช้ และกลวิธีการเกษตร

1.1 ออกแบบการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้จิตสาธารณะเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

1.2 พัฒนาการของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ผ่านกิจกรรมการพัฒนาจิตสาธารณะ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) ร่วมกันระหว่างวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ แล้วนำเสนอผลการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยตารางวิเคราะห์และบรรยายข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยใช้ แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการประชุม แบบสังเกตพฤติกรรม การเรียนรู้ร่วมกันในแต่ละกิจกรรม และแบบประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพความเป็นจริงของ

ข้อมูลเป็นระยะ ๆ จากนั้นนำข้อมูลมาสรุปถอดบทเรียน และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยการจัดเวทียืนยันข้อมูล ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบ ประเมินผลการเรียนรู้ทักษะทางสังคมด้านจิตสาธารณะ ตามความเหมาะสมต่อสภาพการณ์ เพื่อตอบคำถามของการวิจัย จากนั้นนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษากระบวนการ เรียนรู้ทักษะทางสังคมด้านจิตสาธารณะผ่านกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

1. ขั้นตอนการวิจัย

โดยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ทักษะทางสังคม ประเมิน

พัฒนาการแหล่งเรียนรู้ และผู้ใหญ่ใจดี จิตอาสา

1.1 ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้จิตสาธารณะ

1.2 ประเมินพัฒนาการทักษะทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ

1.3 จัดประชุมระดมสมองกลุ่มครู ผู้ปกครอง ผู้บริหาร และผู้มีส่วน

เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนรู้เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา ร่วมกันออกแบบกระบวนการและ กิจกรรมการเรียนรู้

1.4 สัมภาษณ์ผู้ใหญ่ใจดี จิตอาสา ชุดความรู้

ระยะที่ 2 ออกแบบกิจกรรม วางแผน จัดทำปฏิทินการจัดกระบวนการเรียนรู้

และจัดกิจกรรมพัฒนาจิตสาธารณะ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยเรียนรู้กับครูผู้ใหญ่ใจดี จิตอาสา

2.1 วิเคราะห์สาระสำคัญและองค์ความรู้จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่

เกี่ยวข้องกับ

2.1.1 การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

2.1.2 ทฤษฎีพัฒนาการ และทฤษฎีจิตวิทยาการเรียนรู้เด็กที่มีความ

ต้องการพิเศษ

2.1.3 ทฤษฎีการปรับพฤติกรรมและการวางเงื่อนไข และทฤษฎีการ

ส่งเสริมพัฒนาการ

2.2 สร้างทีมงานและจัดเวทีระดมสมอง ร่วมใจ ร่วมมือกัน

2.2.1 ออกแบบและพัฒนาชุดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้

2.2.2 การเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การ

เรียนรู้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ด้วยกิจกรรมจิตสาธารณะการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

2.2.3 จัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ด้วยกิจกรรมจิตสาธารณะ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ระยะที่ 3 ประเมินผล สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล และถอดบทเรียน การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ผ่านกิจกรรมจิตสาธารณะ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

3.1 ประเมินผลพัฒนาการเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

3.1.1 ด้านร่างกาย (การเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก)

3.1.2 ด้านอารมณ์-จิตใจ (สมาธิ ระวัง แจ่มใส และความสนใจ)

3.1.3 ด้านสังคม (การทำงานกลุ่ม เอื้อเฟื้อ เอื้ออาทร แบ่งปัน และรักษาสิ่งแวดล้อม)

3.1.4 ด้านสติปัญญา (การรับรู้ การแสดงออกทาง ภาษา การสื่อสาร และความคิดสร้างสรรค์)

3.2 ถอดบทเรียนด้วยการสังเคราะห์กระบวนการหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.3 จัดเวทียืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูลหลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.4 สรุปผลและจัดระบบข้อมูลการวิจัยให้เป็นระบบตามรูปแบบเอกสารการวิจัย

2. ระยะเวลาการวิจัย

ระยะเวลาในการวิจัย คือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 เริ่มตั้งแต่ เดือนมกราคม ถึง เดือนมีนาคม 2555 รวมระยะเวลา 3 เดือน โดยจัดกิจกรรมการพัฒนาจิตสาธารณะผ่านกิจกรรมการเรียนรู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยจัดกิจกรรม สัปดาห์ละ 3 วัน คือใน วันจันทร์ วันอังคาร และวันพุธ วันละ 1 ชั่วโมง เวลา 10.00 – 11.00 น

3. สถานที่ในการดำเนินการวิจัย

สถานที่ที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้สถานที่ในการดำเนินการวิจัย ณ ห้องเรียน และหมู่บ้านวัฒนธรรม (ไทอีสาน) ศูนย์การศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถนนนครสวรรค์ ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัด
มหาสารคาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่

- 1.1 แบบประเมินพัฒนาการเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
- 1.2 แบบประเมินพฤติกรรมเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

หลังการจัดกิจกรรมจิตสาธารณะการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

2.1 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 สัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญและเป็นผู้ช่วยในการวิจัย ได้แก่

หัวหน้าฝ่ายวิชาการการศึกษาพิเศษ ครูการศึกษาพิเศษ ผู้ปกครองหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในการดูแลเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เพื่อศึกษาสภาพบริบท ของศูนย์การศึกษาพิเศษ และกระบวนการจัดการฟื้นฟูส่งเสริมทักษะทางสังคมและกิจกรรมเรียนรู้ วิชาการเบื้องต้นของศูนย์การศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ชุดที่ 2 สัมภาษณ์กลุ่มผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ครูผู้ใหญ่ใจดีจิตอาสา เพื่อศึกษาองค์ความรู้ และร่วมจัดกระบวนการเรียนรู้จิตสาธารณะผ่านกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย

2.2 แบบบันทึกการประชุม ใช้สำหรับบันทึกการประชุมร่วมกับบุคคลผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ครูผู้ใหญ่ใจดี จิตอาสา

2.3 แบบสังเกตพฤติกรรมก่อนเรียนและหลังเรียนใช้สังเกตขั้นตอน ด้านขั้นเตรียมวัสดุ – อุปกรณ์ ด้านขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ คือ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะผ่านกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือครั้งนี้ผู้วิจัยได้เรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของภาษา ตามแนวคิด ทฤษฎี และการวิจัย จำนวน 3 ท่าน ดังนี้

1. อาจารย์จันทร์เพ็ญ ภูโสภาก อาจารย์สาขาวิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
2. อาจารย์คำปอง เกลิมชาติ อาจารย์การศึกษาพิเศษ ประจำศูนย์ การศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
3. อาจารย์อภากมล ดำเนินผล ส่วนการศึกษาอนุบาล อาจารย์โรงเรียน อนุบาลมหาสารคาม

ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ 2 ใน 3 ท่าน มีความคิดเห็นตรงกัน ให้ปรับปรุงจุดประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรมประจำวันให้เหมาะสมกับเวลาที่กำหนด ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ มีรายละเอียด ดังนี้

1.1.1 การสร้างแบบประเมินพัฒนาการเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา เกี่ยวกับ ทฤษฎี แนวคิด และกรอบแนวคิดการวิจัย งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเมินพัฒนาการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ที่ครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ – จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา โดยสังเคราะห์จากแบบประเมินพัฒนาการระยะ แรกเริ่มเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ทั้งนี้ได้คัดเลือกตัวบ่งชี้ที่สำคัญและสอดคล้อง สัมพันธ์กับกิจกรรมการจัดประสบการณ์ ประกอบด้วย

1. ด้านร่างกาย พฤติกรรมและความสามารถที่ประเมิน
 - 1.1 วิ่งและหยุดได้โดยไม่เสียการทรงตัวเล็กน้อย
 - 1.2 กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้
 - 1.3 เดินต่อเท้าไปข้างหน้าตรงตามแนวได้

- 1.4 ยืนขาเดียวโดยไม่เสียทรงตัว
2. ด้านอารมณ์ – จิตใจ พฤติกรรมและความสามารถที่ประเมิน
 - 2.1 ร่าเริงแจ่มใส อารมณ์ดี
 - 2.2 มีความสนใจ อดทนรอคอย และอดกลั้น ได้ตามวัย
 - 2.3 ควบคุมตนเองได้บ้างเมื่อทำงานร่วมกับผู้อื่นและบางสถานการณ์
 - 2.4 รู้จักประหยัด และอดออม
 - 2.5 รักษาของใช้ส่วนตัว และส่วนรวม
3. ด้านสังคม พฤติกรรมและความสามารถที่ประเมิน
 - 3.1 สนใจและมีความสุขในการชมสิ่งแวดลอม / และฟังนิทาน
 - 3.2 รู้จักการรอคอย
 - 3.3 เล่นและร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดลอมกับผู้อื่นได้
 - 3.4 ปฏิบัติตามข้อคก
 - 3.5 เริ่มรู้จักการเป็นผู้นำ ผู้ตาม ผู้ให้ และผู้รับ
4. ด้านสติปัญญา พฤติกรรมและความสามารถที่ประเมินผล
 - 4.1 การรับรู้ การฟังคำสั่ง และการปฏิบัติตามคำสั่ง
 - 4.2 การแสดงออกทางภาษา การสื่อความหมาย
 - 4.3 การคิด ผ่านความพยายามแก้ปัญหาด้วยตนเอง

เกณฑ์การแปลความหมาย

การแปลความหมายของข้อมูล โดยการนำข้อมูลที่ได้เปรียบเทียบกับคะแนน
เกณฑ์การประเมินพัฒนาการที่มีความสอดคล้องกับธรรมชาติของกิจกรรมและเด็กที่มีความ
บกพร่องทางสติปัญญา โดยใช้เกณฑ์การประเมินแต่ละตัวบ่งชี้ของสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

- 1 หมายถึง ปฏิบัติได้ตามคำแนะนำ
- 2 หมายถึง ปฏิบัติได้ด้วยตนเอง
- 3 หมายถึง ปฏิบัติได้และแนะนำผู้อื่นได้

เกณฑ์ระดับคุณภาพของตัวบ่งชี้

- น้อย หมายถึง จำนวนเด็กที่ได้รับระดับ 2 ขึ้นไป น้อยกว่าร้อยละ 60
 ปานกลาง หมายถึง จำนวนเด็กที่ได้รับระดับ 2 ขึ้นไป ตั้งแต่ร้อยละ 60 -79
 มาก หมายถึง จำนวนเด็กที่ได้รับระดับ 2 ขึ้นไป ตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป

ตรวจสอบความถูกต้องจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อเตรียมนำไปใช้ในการประเมิน
 พัฒนาการเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

การสร้างและการหาคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะผ่านกิจกรรม การอนุรักษ์
 สิ่งแวดล้อม ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
 จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 จัดประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย และระดมสมองร่วมกัน วางแผน
 ออกแบบชุดกิจกรรม และจัดทำแผนปฏิบัติการ การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ การเรียนรู้
 จิตสาธารณะผ่านกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
 พร้อมทั้งปรับและกำหนดเนื้อหาสาระ การเรียนรู้จากง่ายไปหายาก เรื่อง การอนุรักษ์
 สิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย

1.2.1 การสำรวจสิ่งมีชีวิต และสิ่งไม่มีชีวิต

1.2.2 พืช เช่น ต้นไม้ ดอกไม้ ผัก และผลไม้

1.2.3 สัตว์ เช่น สัตว์บก และสัตว์น้ำ

1.2.4 น้ำ เช่น น้ำจืด และน้ำเค็ม

1.2.5 ดิน เช่น ดินทราย และดินเหนียว

1.2.6 ขยะ เช่น ขยะเปียก และขยะรีไซเคิล

1.3 นำเสนอชุดการจัดกิจกรรมต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และ
 ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้อง

1.4 นำผลการประเมินและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปปรับปรุงแก้ไข
 เพื่อให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ

1. แบบบันทึกการประชุม ใช้สำหรับบันทึกการประชุมร่วมกับบุคคลผู้มีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เพื่อหาแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้จิตสาธารณะผ่านกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
2. แบบสัมภาษณ์ ใช้สัมภาษณ์หัวหน้าฝ่ายวิชาการศูนย์การศึกษาพิเศษ การศึกษาพิเศษ ผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดูแลเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ครูผู้ใหญ่ใจดี จิตอาสาที่เป็นผู้มีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้จิตสาธารณะผ่านกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
3. แบบสังเกตพฤติกรรมแบบมีส่วนร่วม ใช้สังเกตขั้นตอนการจัดทำชุดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ การเรียนรู้จิตสาธารณะผ่านกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ชั้นเตรียมวัสดุ – อุปกรณ์ ขั้นตอนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้จิตสาธารณะผ่านกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ขั้นตอนการผลิตผลงาน

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการสร้างแบบบันทึกการประชุม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตพฤติกรรมแบบมีส่วนร่วม และแบบประเมินพัฒนาการเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้จิตสาธารณะผ่านกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีขั้นตอนวิธีการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือตามลำดับ ดังนี้

1. การสร้างแบบบันทึกการประชุม มีลำดับขั้นตอนการสร้าง ดังนี้
 - 1.1 ศึกษารูปแบบการบันทึกการประชุมจากเอกสารหนังสือระเบียบงานสารบรรณ
 - 1.2 จัดทำรูปแบบการบันทึกการประชุม นำเสนอรูปแบบต่อผู้มีความรู้และประสบการณ์เพื่อขอคำแนะนำเพิ่มเติมในการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับการใช้
 - 1.3 ศึกษาวิธีการจดบันทึกการประชุมจากผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ หรือเลขานุการที่ประชุม คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อนำหลักการวิธีการสรุปความ , การบันทึก, ขั้นตอนการบันทึกไว้เป็นแนวปฏิบัติในการบันทึกการประชุมในสถานการณ์จริง
 - 1.4 ฝึกทดลองการบันทึกการประชุมลงในแบบฟอร์มเพื่อศึกษาสภาพปัญหาและหาแนวทางแก้ปัญหของแบบฟอร์มและผู้บันทึก

1.5 นำแบบฟอร์มบันทึกการประชุมที่ได้ปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์แล้วไป
บันทึกการประชุมกลุ่มย่อยต่อไป

2. การสร้างแบบสัมภาษณ์ มีลำดับขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

2.1 ศึกษาวัตถุประสงค์ของงานวิจัย เกี่ยวกับเนื้อหา วิธีการศึกษา เพื่อกำหนด
ขอบเขตเนื้อหาการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

2.2 ศึกษารูปแบบสัมภาษณ์ของ ทศนีย์ นาคุณทรง (2549 : 75-77) ที่ใช้
เก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยเรื่อง วรรณกรรมพื้นบ้านอีสานกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2.3 ศึกษาหลักและวิธีการสร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ของทศนีย์ นาคุณทรง
(2549 : 37 - 38)

2.4 กำหนดประเด็นเนื้อหาในการสัมภาษณ์ให้สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ใน
การวิจัย สร้างแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก หัวหน้าฝ่ายวิชาการของศูนย์การศึกษาพิเศษ กู
การศึกษาพิเศษ ผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดูแลเด็กที่มีความบกพร่องทาง
สติปัญญา ผู้ใหญ่ใจดี จิตอาสา ที่เป็นผู้มีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้จิต
สาธารณะผ่านกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย ชื่อ - สกุล วุฒิ
การศึกษาและอาชีพ

ตอนที่ 2 ประเด็นในการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. ประวัติการศึกษา

2. ปัญหาพัฒนาการของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

3. ชื่อกิจกรรม การจัดประสบการณ์การเรียนรู้จิตสาธารณะผ่าน

กิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม / คุณค่า / ประโยชน์ของการจัดกิจกรรม

2.5 สร้างแบบสัมภาษณ์ตามรูปแบบที่เหมาะสมและกำหนดประเด็นเนื้อหา
ภาษา การตั้งคำถาม จัดเป็นรูปแบบที่สมบูรณ์

2.6 นำแบบสัมภาษณ์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณา ตรวจสอบรูปแบบเนื้อหา
ภาษาวิจัย สถิติ การวัดและประเมินผล เพื่อขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขประเด็นคำถาม
ในแบบสัมภาษณ์ ให้มีความถูกต้อง และสมบูรณ์

2.7 นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้กับผู้ปกครองนักเรียนเพื่อหาแนว
ทางแก้ไขสภาพปัญหาในการปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์เพิ่มขึ้น

2.8 แก้ไขปรับปรุงและจัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์เพื่อเตรียมนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การสร้างแบบสังเกต มีลำดับขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

3.1 ศึกษาวัตถุประสงค์ของงานวิจัยเกี่ยวกับเนื้อหา วิธีการศึกษาเพื่อกำหนดขอบเขตการใช้เครื่องมือการสังเกต

3.2 ศึกษารูปแบบการสังเกตของ ทศนีย์ นาคอุททรง (2549 : 78 – 79) ที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยเรื่องวรรณกรรมพื้นบ้านอีสานกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

3.3 ศึกษาหลักและวิธีการสร้างเครื่องมือแบบสังเกตของ ทศนีย์ นาคอุททรง (2549 : 36) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสังเกตในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4 กำหนดประเด็นเนื้อหาในการสังเกตให้สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.5 สร้างและพิมพ์แบบสังเกตตามรูปแบบที่เหมาะสม และกำหนดประเด็นเนื้อหา จัดเป็นรูปแบบที่สมบูรณ์

3.6 นำแบบสังเกตที่พิมพ์เสร็จแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญพิจารณา ตรวจสอบรูปแบบเนื้อหา ภาษาวิจัย สถิติ การวัดและประเมินผล เพื่อขอคำแนะนำในการปรับปรุงแบบสังเกตให้มีความถูกต้อง และสมบูรณ์ ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม

3.7 นำแบบสังเกตไปทดลองใช้กับผู้ปกครองนักเรียนเพื่อหา แนวทางแก้ไขสภาพปัญหาในการปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.8 แก้ไขปรับปรุงและจัดพิมพ์แบบสังเกตเพื่อเตรียมนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้เดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามด้วยตนเอง โดยใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมกับเขียนแผนที่สังคมแหล่งเรียนรู้ แผนที่ความรู้ในตัวตน ระบุสถานที่สำคัญ แหล่งการเรียนรู้ และผู้ใหญ่ใจดี จิตอาสา ที่สามารถนำมาประกอบการจัดการเรียนการสอน

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก สังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยได้เดินทางไปสัมภาษณ์ สังเกต ผู้ปกครอง ผู้ใหญ่ใจดี จิตอาสา และผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อนำข้อมูลต่าง ๆ มาตรวจสอบข้อมูลสู่การวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

2. ออกแบบการจัดประสบการณ์ โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์พัฒนาการเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ออกแบบการจัดประสบการณ์โดยครูผู้ใหญ่วิจิต จิตอาสา ครูการศึกษาพิเศษ ผู้ปกครองและผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตามขั้นตอน เรื่องเล่าเร้าพลัง ร่วมคิด ร่วมทำ ลงมือปฏิบัติจริง จำนวน 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน นำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 8 คน

3. การประเมินพัฒนาการเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยใช้ เกณฑ์การประเมินพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ – จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญาหลังการเรียนรู้

4. การประชุมกลุ่มย่อย ผู้วิจัยได้ใช้แบบบันทึกการประชุม บันทึกแนวทางการสร้างและ พัฒนากิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยมีผู้เข้าร่วมการประชุม ดังนี้ คือ ผู้ใหญ่วิจิต จิตอาสา ครูการศึกษาพิเศษ ผู้ปกครองและผู้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้

การรวบรวมผลของข้อมูลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำไปวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในโอกาสต่อไป

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกระทำข้อมูลตามกระบวนการต่อไปนี้

1.1 นำข้อมูลมาจัดเป็นกลุ่มตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2 นำข้อมูลมาจัดแบ่งเป็นกลุ่มย่อยตามลักษณะของข้อมูลในแต่ละประเภท

1.3 การให้รหัสข้อมูล เป็นการอ่านบทวนข้อมูลที่จัดระเบียบไว้ดีแล้วอีกครั้ง เพื่อสรรหาข้อความที่มีความหมายตรงประเด็นกับเรื่องที่ต้องการวิเคราะห์พร้อมตั้งชื่อกำกับข้อความไว้

1.4 การแสดงข้อมูล นำข้อมูลย่อยกลุ่มต่าง ๆ ที่มีความหมายสัมพันธ์กันเข้ามารวมกันตามประเด็นหัวข้อการวิเคราะห์ เพื่อบรรยายบอกเล่าเรื่องราวและยกคำพูดข้อความของบุคคลสำคัญประกอบการบรรยาย โดยนำเสนอเป็นรายการเรียงปรากฏรายละเอียดอยู่ในบทที่ 4 และ 5

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ตรวจสอบความตรงของข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดการตรวจสอบความเที่ยงตรงข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) (สุภางค์ จันทวานิช, 2540 : 129) ดังต่อไปนี้

2.1.1 การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) เป็นการตรวจสอบข้อมูล ที่ได้มาว่ามีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด ซึ่งสามารถตรวจสอบได้จากแหล่งที่มาของข้อมูลที่ต่างแหล่งกันว่า ถ้าข้อมูลที่มาจากแหล่งต่างกันแล้วยังมีความเหมือนกันหรือคงเส้นคงวาหรือไม่ ทั้งนี้แหล่งที่กล่าวมาได้แก่ แหล่งเวลา แหล่งบุคคล และแหล่งสถานที่

2.1.2 การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) เป็นการใช่วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ และเอกสารบันทึก

2.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างและการพัฒนากิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

2.2.1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก ปัญหาการเรียนรู้ ครูการศึกษาพิเศษ ผู้ปกครองและผู้ใหญ่ใจดี จิตอาสา แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์โดยการพรรณนา

2.2.2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับบริบทของศูนย์การศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม นำข้อมูล ที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์โดยการพรรณนา

2.2.3 แบบสังเกตพฤติกรรมแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวกับกิจกรรมการเสริมประสบการณ์ การเรียนรู้จิตสาธารณะผ่านกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตมาวิเคราะห์โดยการพรรณนา

2.3 วิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับกิจกรรมจิตสาธารณะการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยการพรรณนา

2.4 แบบประเมินพัฒนาการเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินมาวิเคราะห์โดยคำนวณค่าร้อยละ

หลังจากการตรวจสอบข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เป็นเชิงคุณภาพทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบเชิงพรรณนาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์โดยคำนวณค่าร้อยละ

สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์และการพรรณนา

ค่าร้อยละ (Percentage) คำนวณจากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 101)

$$\text{สูตร} \quad P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY